

Психологічні умови підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності

Sniadanko I.I. Psychological conditions of polytechnic university students' preparation for future professional administrative activities / I.I. Sniadanko // Problems of Modern Psychology: Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / edited by S.D.Maksymenko, L.A.Onufrieva. – Issue 25. – Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2014. – P. 453-467.

І.І. Сняданко. Психологічні умови підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності. Психологічними умовами підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності виступає такий навчальний курс, який забезпечує поетапне оволодіння теоретичними знаннями, практичними вміннями та навичками, необхідними для формування в студентів високого рівня особистісної самоефективності, а також навчальної самоефективності, навчально-професійної самоефективності, а також самоефективності у професійно-управлінській діяльності. В основу даного навчального курсу було покладено авторську концепцію психологічної підготовки, яка представляє собою поетапне оволодіння студентами компетенціями, що необхідні для майбутньої професійно-управлінської діяльності. Поняття «компетенція» розглядається як ознака готовності до застосування вмінь та навичок у певній діяльності. Рівень самоефективності є якісною характеристикою рівня розвитку компетенції. В основу розуміння структури «компетенції» було покладено когнітивно-поведінковий підхід, згідно якого компетенція представляє собою взаємовплив таких компонентів: знання (когніції, думки, переконання), емоційна оцінка ситуації (емоційне ставлення, мотивація) та поведінка (дії, уміння, навички). Обґрунтовано доцільність застосування когнітивно-поведінкового методу в роботі зі студентами, в процесі їх психологічної підготовки до професійно-управлінської діяльності. Розкрито зміст лекцій та практичних занять. Лекції спрямовані на оволодіння студентами теоретичними знаннями з когнітивно-поведінкового підходу, як підходу, що вивчає поведінку людини, яка сприятиме покращенню знань про себе, свої можливості у навчальній, навчально-професійній, професійній та управлінській діяльності.

Ключові слова: когнітивно-поведінковий підхід, компетенція, технічний університет, професійно-управлінська діяльність, навчальний

курс, лекція, практичне заняття, психологічні умови, психологічна готовність, самоефективність.

И.И. Сняданко. Психологические условия подготовки студентов технических университетов к будущей профессионально-управленческой деятельности. Психологическими условиями подготовки студентов технических университетов к будущей профессионально-управленческой деятельности выступает такой учебный курс, который обеспечивает поэтапное овладение теоретическими знаниями, практическими умениями и навыками, необходимыми для формирования у студентов высокого уровня личностной самоэффективности, а также учебной самоэффективности, учебно-профессиональной самоэффективности, а также самоэффективности в профессионально-управленческой деятельности. В основу данного учебного курса была положена авторская концепция психологической подготовки, которая представляет собой поэтапное овладение студентами компетенциями, которые необходимы для будущей профессионально-управленческой деятельности. Понятие «компетенция» рассматривается, как признак готовности к применению умений и навыков в определенной деятельности. Уровень самоэффективности выступает качественной характеристикой уровня развития компетенции. В основу понимания структуры «компетенции» было положено когнитивно-поведенческий подход, согласно которому компетенция представляет собой взаимовлияние таких компонентов, как: знания (когниции, мнения, убеждения), эмоциональная оценка ситуации (эмоциональное отношение, мотивация) и поведение (действия, умения, навыки). Обоснована целесообразность применения когнитивно-поведенческого метода в работе со студентами, в процессе их психологической подготовки к профессионально-управленческой деятельности. Раскрыто содержание лекций и практических занятий. Лекции направлены на овладение студентами теоретическими знаниями по когнитивно-поведенческому подходу как подходу, изучающему поведение человека, что будет способствовать улучшению знаний о себе, своих возможностях в учебной, учебно-профессиональной, профессиональной и управленческой деятельности.

Ключевые слова: когнитивно-поведенческий подход, компетенция, технический университет, профессионально-управленческая деятельность, учебный курс, лекция, практическое занятие, психологические условия, психологическая готовность, самоэффективность.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми психологічної підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності обумовлена результатами проведеного впродовж 2011-2013 року на базі 3-х технічних університетів України емпіричного дослідження, спрямованого на визначення рівня психологічної готовності студентів технічного університету до майбутньої професійно-управлінської діяль-

ності. В результаті дослідження було встановлено, що кількість студентів технічного університету, які мають високий рівень психологічної готовності до майбутньої професійно-управлінської діяльності, складає менше 27 % від загальної кількості опитаних.

Результати емпіричного дослідження зумовили розробити нові підходи щодо змісту психологічної підготовки студентів під час навчання в технічному університеті. Однією з умов підвищення рівня психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності є зміна змістового навантаження дисциплін психологічного циклу, що викладаються в технічних університетах, які спрямовані на отримання студентами базових знань з загальної психології.

Аналіз навчальних програм з психологічних дисциплін в технічних університетах свідчить про спрямованість на ознайомлення студентів технічних університетів 2-3 курсів з основами психології як науки, що вивчає особистість, її темперамент, характер, поведінку, самооцінку тощо.

Крім того, практичні заняття з психологічних дисциплін, передбачають виконання діагностичної роботи, коли студентам пропонують виконати на заняттях методики, тести спрямовані на дослідження їх особистості.

На нашу думку, впровадження не лише діагностичних, а і консультативних технік при проведенні практичних занять з психологічного циклу сприятиме усвідомленню студентом власних психологічних бар'єрів, що можуть заважати здійснювати активну навчально-професійну діяльність та підготовку до майбутньої професійно-управлінської діяльності. Також змістове навантаження навчальних курсів з психологічного циклу має бути спрямоване не на загальне ознайомлення з основами загальної психологією, а на цілеспрямоване оволодіння студентами психологічними знаннями, вміннями та навичками, необхідними для формування в них психологічної готовності до здійснення у майбутньому професійно-управлінської діяльності.

Отже, метою нашої статті є аналіз змісту та обґрунтування навчального курсу *«Психологічна підготовка студентів до професійно-управлінської діяльності»*, який виступає однією з психологічних умов підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності.

Відповідно до мети, завданнями статті є:

- здійснити аналіз поняття компетенція, як ознаки психологічної готовності;

- розглянути психологічні умови формування необхідних для майбутньої професійно-управлінської діяльності компетенцій в студентів технічних університетів;
- здійснити аналіз навчального курсу спрямованого на формування в студентів технічних університетів психологічної готовності до здійснення у майбутньому професійно-управлінської діяльності.

Під поняттям «компетенція» більшість вітчизняних та закордонних вчених (В.А. Болотов, М.С. Головань, І.О. Зимня, В.А. Кальней, В.В. Серіков, Ю.Г. Татур, М.А. Холодная, А.В. Хуторський, І. Черемис, С.Е. Шишов та ін..) [7; 8; 9; 10] розуміли певну норму, досягнення якої може свідчити про можливість правильного вирішення якого-небудь завдання, а компетентність – як оцінку досягнення (або недосягнення) цієї норми. Основою цієї якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини.

Найбільшого поширення серед українських вчених (С. Бондар, І.Гушлевська, О.Овчарук, І.В.Родигіна, І.Черемис [3;10]) набуло визначення компетентності як «сукупності знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію».

Компетенції є ознакою готовності (В. Байденко, І. Галяміна В. Кальней, Д. Махотін, Дж. Равен, С. Шишов, Ю. Фролов та ін. [7]) до застосування вмінь та навичок, а також способів діяльності, як здатність особистості діяти (С. Бондар [3]).

У нашому дослідженні поняття компетенції розглядається в межах когнітивно-поведінкового підходу. А. Бандура [1], як засновник когнітивного напрямку, ввів поняття «компетенція» для пояснення поведінки людини, набуття нею соціальних навичок. В межах когнітивного підходу він розглядав два варіанти розгортання подій – позитивний і негативний. На позитивному розгортанні подій з їх постійним позитивним підкріпленням базується концепція самоефективності А. Бандури, де людина вірить в успіх своїх дій і переконана, що саме така її поведінка забезпечить ефективне виконання.

Негативне розгортання подій базується на зворотній тенденції – думки про неуспіх, можливу невдачу, невіру у власні сили породжує те, що визначається як «безпорадність» (психологічний стан, що виникає внаслідок дії невідконтрольних, неприємних подій і проявляється в порушенні емоційних, мотиваційних і когнітивних процесів особистості).

Ця безпорадність, або її ще називають «*набута безпорадність*» [1] є протилежною до *самоефективності*, тобто в рамках когнітивно-поведінкового підходу поведінка людини в певному напрямку може розгортатись або ефективно (самоефективність) або неефективно («*набута безпорадність*»). Прикладом *набутої безпорадності* є ситуації, коли людина робить кілька невдалих спроб знайти роботу і розчаровується в собі, своїх можливостях і як наслідок – перестає шукати роботу взагалі.

Розвиваючи ідеї А. Бандури, А. Бек [2] доповнив схему розуміння особливостей поведінки людини, що сприяло формуванню такого напрямку, як когнітивно-поведінковий. Сьогодні, згідно когнітивно-поведінкового підходу, поведінка людини, її дії знаходяться в тісному взаємозв'язку між трьома компонентами: думками, емоціями, поведінкою. Отже, згідно цього підходу структура компетенції представляє собою когнітивну схему, яка є *взаємовпливом* знань (когніції, думки), емоційного ставлення (емоційна оцінка ситуації, мотивації) та дій (поведінка, уміння, навички) що виникають при розв'язанні конкретних завдань, як особистісних, так і професійних [1; 2; 4].

Виходячи із когнітивно-поведінкових позицій процес професійного навчання студента може відбуватись за двома поведінковими планами: набуття самоефективності або набуття безпорадності. Процес набуття самоефективності відбувається шляхом формування позитивного ставлення до навчання, і як результат – набуття професійних знань і бажання оволодіти вміннями та навичками, необхідними для ефективного здійснення навчальної, навчально-професійної, професійно-управлінської діяльності.

Відповідно, за умов наявності особистісних психологічних бар'єрів, брак психологічної обізнаності студентів з мотивами власної поведінки, діяльності може призводити до їх безпорадності, неефективності у навчанні та підготовці до майбутньої професійно-управлінської діяльності.

Згідно когнітивно-поведінкового підходу, психологічна готовність студентів до майбутньої професійно-управлінської діяльності передбачає формування таких компетенцій, які будуть сприяти ефективному якісному вибору стратегій поведінки та дій у постановці завдань і способів їх розв'язання на кожному етапі проведення психологічної підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності.

В основу психологічної підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності

ті нами покладено формування особистісної компетенції, яка представляє собою сукупність знань про себе, уміння та навички управління собою тощо. Це є базова компетенція, що впливає на формування психологічної готовності до навчання у виші, яка, у свою чергу, впливає на формування психологічної готовності до професійно-управлінської діяльності.

Припускаємо, що формування особистісної компетенції в межах технічного університету може здійснюватися за двома напрямками:

- *розв'язання особистісної проблематики* (шляхом індивідуального або групового психологічного консультування на базі психологічної служби університету, яка сьогодні не входить в структуру вищих навчальних закладів);
- *впровадження лекційно-практичного курсу* спрямованого на формування особистісних компетенцій, необхідних для ефективного набуття та засвоєння знань, умінь та навичок, необхідних для ефективного здійснення у майбутнього професійно-управлінської діяльності. Зокрема, з попереднього аналізу, слідує, що головною умовою для ефективного оволодіння майбутньої професійно-управлінської діяльності є розвиток особистісної самоефективності студента.

Психологічна підготовка студентів технічного університету до майбутньої професійно-управлінської діяльності передбачає формування в студентів *ціннісно-мотиваційної компетенції*, при цьому слід наголосити, що для студентів саме технічних університетів ми не розглядаємо цінності в структурі компетенцій, а виділяємо окремим блоком. Тому говоримо про окрему групу цінностей, формування яких забезпечить якісний підхід до постановки та розв'язання професійно-управлінських завдань. Нагадаємо, що майбутня професійно-управлінська діяльність студентів технічних університетів знаходиться у міцному взаємозв'язку з розв'язанням питань екології та захистом навколишнього середовища, збереженням природних ресурсів тощо.

Багато вчених наголошують на необхідності розвитку цінностей в системі професійної освіти, зокрема на важливості впровадженні цілої системи виховної діяльності у вищому навчальному закладі, яка має забезпечити засвоєння цінностей національної культури [10].

Навчальний курс *«Психологічна підготовка студентів до професійно-управлінської діяльності»* в цілому спрямований на оволодіння студентами технічних ВНЗ таких компетенцій,

як: особистісна, навчальна, навчально-професійна, наукова, організаційно-новаторська, ціннісно-мотиваційна.

Навчальний курс *«Психологічна підготовка студентів до професійно-управлінської діяльності»* передбачає реалізацію таких завдань:

а) оволодіння студентами знаннями, які розкривають сутність майбутньої професійно-управлінської діяльності;

б) оволодіння студентами, в межах когнітивно-поведінкового підходу, знаннями про себе, свій рівень психологічної готовності до майбутньої професійно-управлінської діяльності;

в) формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності.

Загальними принципами підготовки студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності є: системність, проблемність, комплексність використання методичних засобів, консультативних та організаційних прийомів.

У процесі розробки навчального курсу було враховано емпірично встановлені взаємозв'язки між складовими психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності.

На нашу думку, при виборі методів проведення навчання необхідно враховувати особливості, що пов'язані з особистістю студента та з особистістю викладача, а саме:

1. Особливості, пов'язані з особистістю студента:

а) вік студента, адже викладач має враховувати, що період навчання в університеті припадає на такий віковий період, коли продовжується формування життєвої позиції, це є період пошуку себе, певна невизначеність тощо;

б) відмінності у сприйнятті та оцінці доцільності щодо впровадження цього курсу студентами залежно від впливу чинників, описаних у четвертому розділі даного дослідження;

в) спеціальність, за якою навчається студент технічного університету;

г) курс, на якому навчається студент технічного університету (нагадаємо, що за результатами дослідження, в студентів на третьому курсі різко знижується навчальна та навчально-професійна самоефективність).

2. Особливості пов'язані з особистістю викладача:

а) вміння викладача забезпечити розкритість в діях кожного студента під час навчання;

б) вміння викладача встановити зворотній зв'язок та ефективну взаємодію зі студентами;

в) забезпечення умов для ефективної презентації лекційного матеріалу за даним навчальним курсом;

г) професійна обізнаність викладача з методами, за допомогою яких буде здійснюватися навчання.

В основу проведення практичних занять, на яких передбачається впровадження когнітивно-поведінкових технік, було покладено один із сучасних психокорекційних методів – когнітивно-поведінковий метод.

При розробці навчального курсу також було застосовано елементи методу «символ-драма» [6], як одного з ефективних імагінативних технік. Водночас провідну роль відігравав когнітивно-поведінковий метод.

Когнітивно-поведінковий метод набуває все більшої популярності як метод з науково доведеною ефективністю. Це є високоефективний метод психокорекції деструктивних емоційних переживань особистості. Найбільший внесок у формування цього підходу здійснили такі вчені: А.Бандура, А.Бек, Д.Вольпе, А.Елліс, І. Павлов, Д.Роттер, А.Сальтер, Б.Скіннер, Дж.Уотсон, К.Халл та ін.[1; 2; 11; 12].

Когнітивно-поведінковий метод широко використовується у психологічному консультуванні, клінічній практиці, соціальній педагогіці, коучингу, роботі з персоналом організацій тощо. Оскільки когнітивно-поведінкова психотерапія дозволяє досягати дуже високих результатів в терапії та консультуванні, саме тому цей напрямок входить в обов'язкові програми з підготовки Європейських фахівців та визначений як пріоритетний у страховій медицині Європи та США [1; 2].

Когнітивно-поведінковий підхід першопочатково розвивався як два окремих напрямки, лише згодом когнітивний і поведінковий підхід був об'єднаний в єдину концептуальну парадигму. Поведінкова психотерапія в якості окремого методу окреслилась в 50-ті роки ХХ століття та є відносно новим методом психотерапії та корекції. З самого початку свого становлення когнітивно-поведінкова психотерапія взяла за основу класичні поведінкові (біхевіоральні) та когнітивні теорії щодо пояснення поведінкових та інших реакцій особистості. Когнітивно-поведінкова терапія (надалі КПТ) базується на експериментальній психології поведінки та теоріях навчання. КПТ – це один із напрямків психокорекційної та терапевтичної практики, що зосереджений на особливостях когнітивних побудов і проявах поведінки клієнта,

які обумовлюють болісні переживання для нього самого чи його оточення[1; 4; 2; 12].

Когнітивно-поведінкова психотерапія використовує психологічну модель пояснення поведінкових та особистісних проблем. Характерними особливостями когнітивно-поведінкової психотерапії є наступні[2; 4; 5]:

- в межах КПТ допомога, яку надає фахівець клієнту, полягає в тому, що вони спільно аналізують причини і характер поведінкових проблем, знаходять порушення з боку когнітивних конструкцій (хибних автоматичних думок та установок), які їх обумовлюють, планують та здійснюють психокорекційні заходи, спрямовані на усунення хворобливих проявів або на формування нових навиків поведінки, відсутність яких постає причиною проблем клієнта;
- поведінка людини та її викривлення розглядаються як наслідок впливу ситуативних змінних, а тому повинна розглядатись у взаємозв'язку із актуальними ситуаціями та виходячи з їх особливостей;
- для того, щоб змінити поведінку та самопочуття клієнта не обов'язково аналізувати походження проблеми та причини її виникнення. По-перше ці данні важкодоступні та часто суб'єктивні, по-друге науково важко довести та перевірити причинно-наслідкові зв'язки психічних явищ.

Когнітивно-поведінковий метод є підходом, який центрований на теперішньому, він є в певній мірі директивним, активним та орієнтованим на конкретну, актуальну для особистості, проблему і, як результат, на сьогоднішній день, є підходом з реальними та контрольованими практичними результатами [2; 4; 5].

Такий метод базується на уявленнях, відповідно до яких почуття і поведінку людини визначає не ситуація, в якій вона опинилась, а її сприйняття цієї ситуації. Оскільки, для нас не стільки важливо, що з нами відбувається, скільки те, що ми про це думаємо, то саме, наші думки лежать в основі наших емоційних переживань і наступних за ними дій.

Як правило, ці думки погано усвідомлюються, вважаються самі собою зрозумілими, або повністю заперечуються. Когнітивно-поведінковий метод спрямований на корекцію такого роду спотворень або помилок мислення і допомагає формувати більш адаптивні стереотипи поведінки.

В ході застосування даного методу студенти мають можливість формувати в собі такі важливі навички [2; 4; 5]:

- виявляти негативні думки, які викликають тривогу, негативні переживання, відчуття безпорадності, що породжує бездіяльність або уникання вирішення проблеми тощо;
- оцінювати негативні думки з точки зору їх реалістичності і змінювати їх на більш конструктивні, які повніше відображають реальність і запобігають виникненню негативних переживань, відчуття безпорадності, що породжує бездіяльність;
- нормалізувати образ життя й усувати типові для себе провокуючі фактори (хронічні перевантаження, погана організація праці та відпочинку та ін.);
- зберігати активний спосіб життя і протистояти униканню, використовуючи отримані навички самоконтролю у вирішенні особистісних та професійних завдань.

Цей метод вимагає моніторингу власних думок, бо саме думки впливають на наші настрій та поведінку, а також проведення поведінкових експериментів, які допомагають змінити переконання про певну ситуацію. Також цей напрямок допомагає навчитися бачити ситуацію з різних перспектив, що дає можливість прийняти найкраще рішення.

Тому, вважаємо доцільним використання когнітивно-поведінкового методу при впровадженні навчального курсу *«Психологічна підготовка студентів до професійно-управлінської діяльності»*.

Згідно мети психологічної підготовки студентів до майбутньої професійно-управлінської діяльності, було встановлено такі *завдання* навчання:

1) розкрити студентам взаємозв'язок між їх думками про себе, свої здібності, вміння та навички навчальної діяльності та життєдіяльності і реальною поведінкою, діями, які вони використовують для розв'язання завдань, у вирішенні проблем тощо;

2) розкрити студентам прямий взаємозв'язок між їх ставленням до себе, до результатів своєї діяльності та ефективністю оволодіння ними майбутньою професійно-управлінською діяльністю;

3) ознайомити студентів з основами психологічної підготовки до професійно-управлінської діяльності;

4) навчити студентів самоефективній поведінці у навчальній, навчально-професійній та майбутній професійно-управлінській діяльності;

5) підвищити рівень психологічної готовності студентів до майбутньої професійно-управлінської діяльності.

Проведення навчання складалося з чотирьох основних етапів та декількох підетапів (Табл. 1):

- I етап – аналіз когнітивно-поведінкового підходу у формуванні особистісної компетенції студентів технічних університетів;
- II етап – формування психологічної готовності студентів технічних університетів до навчальної та навчально-професійної діяльності;
- III етап – формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої професійної діяльності;
- IV етап – формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої управлінської діяльності.

З метою визначення ефективності формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої професійно-управлінської діяльності були визначені основні критерії та методи дослідження. При обґрунтуванні основних критеріїв ефективності навчання, ми виходили з необхідності визначення того, наскільки підготовка студентів технічних університетів сприяла їх психологічній готовності до майбутньої професійно-управлінської діяльності, а також наскільки така підготовка є значущою для самих студентів.

Таблиця 1

Аналіз етапів навчання студентів технічних університетів психологічним основам готовності до здійснення майбутньої професійно-управлінської діяльності

№ з/п	Етапи навчання	Підетапи навчання
1.	Аналіз когнітивно-поведінкового підходу у формуванні особистісної компетенції студентів технічних університетів	Висвітлення теоретичних основ когнітивно-поведінкового підходу в психології та психокорекції особистості; Аналіз, усвідомлення та розв'язання особистісних проблем студентів та проблем взаємодії у студентській групі за допомогою психокорекційних технік у когнітивно-поведінковому підході; Формування умінь та навичок самоаналізу та самоконтролю у поведінці, вмінні долати особистісні бар'єри за допомогою оволодіння студентами технічних університетів когнітивно-поведінкових технік.

2.	Формування психологічної готовності студентів технічних університетів до навчальної та науково-дослідної діяльності	<p>2.1. Висвітлення теоретичних основ з проблеми формування психологічної готовності студентів технічних університетів до навчальної та науково-дослідної діяльності;</p> <p>2.2. Діагностика рівня психологічної готовності студентів до здійснення навчальної та науково-дослідної діяльності;</p> <p>2.3. Формування навчальної та науково-дослідної компетенцій в студентів технічних університетів за допомогою когнітивно-поведінкових технік.</p>
3.	Формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої професійної діяльності	<p>3.1. Висвітлення теоретичних основ з проблеми формування психологічної готовності студентів технічних університетів до навчально-професійної та майбутньої професійної діяльності;</p> <p>3.2. Діагностика рівня психологічної готовності студентів до здійснення навчально-професійної та майбутньої професійної діяльності;</p> <p>3.3. Формування навчально-професійної, ціннісно-мотиваційної компетенцій у студентів технічних університетів за допомогою когнітивно-поведінкових технік.</p>
4.	Формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої управлінської діяльності	<p>4.1. Висвітлення теоретичних основ з проблеми формування психологічної готовності студентів технічних університетів до майбутньої управлінської діяльності;</p> <p>4.2. Діагностика рівня психологічної готовності студентів до здійснення управлінської діяльності;</p> <p>4.3 Формування в студентів технічних університетів організаційно-новаторської компетенції за допомогою застосування когнітивно-поведінкових технік</p>

Висновки. В результаті проведеного дослідження було здійснено аналіз поняття «компетенція», як ознаки психологічної готовності; розглянуто психологічні умови формування необхідних для майбутньої професійно-управлінської діяльності компетенцій в студентів технічних університетів; здійснено аналіз навчального курсу, спрямованого на формування в студентів

технічних університетів психологічної готовності до здійснення у майбутньому професійно-управлінської діяльності.

У наступних статтях буде представлено результати впровадження навчального курсу *«Психологічна підготовка студентів до професійно-управлінської діяльності»*.

Список використаних джерел

1. Бандура А. Теория социального научения / А. Бандура. – СПб.: Евразия, 2000. – 320с.
2. Бек А. Когнитивная психотерапия расстройств личности / А. Бек, А.Фримен. – СПб.: Питер, 2002. – 257 с.
3. Бондар С. Компетентність особистості інтегрований компонент навчальних досягнень учнів // Біологія і хімія в школі. – 2003. – № 2. – С. 8-9
4. Карачевський А.Б. Навчання з когнітивно-поведінкової терапії в Європі та Україні // Вища освіта України. Додаток 2 до №3, том 5 (30), – 2011 р.: Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» – С. 197-205.
5. Мак Маллин Р. Практикум по когнитивной терапии / Р. Мак Маллин. – СПб.: Речь, 2001. – 560 с.
6. Сняданко І. І. Дослідження застосування психокорекційного методу «символ-драма» при проведенні практичних занять з дисципліни «Соціальна психіатрія» для студентів спеціальності «Соціальна робота» / І. І. Сняданко // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору / за ред. І. П. Маноха. – К. : «Гнозис», 2009. – Додаток 4. – Т. 3 (15) – С. 569-577.
7. Фролов Ю.В. Компетентностная модель как основа оценки качества подготовки специалистов // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 8. – С. 34-41.
8. Холодная М.А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования. – СПб.: Питер, 2002. – 272 с.
9. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Ученик в общеобразовательной школе. – М.: ИОСО РАО, 2002. – С.135-157.
10. Черемис І. Нові вимоги до спеціаліста: поняття компетентності й компетенції // Вища освіта України. – 2006. – № 2. – С. 84-88.
11. Эллис А. Рационально-эмоциональная поведенческая терапия / А. Эллис, К.Макларен. – Р-в на Д.: Феникс, 2008. – 160 с.

12. Rotter J. B., (1954). Social Learning and Clinical Psychology, Englewood Cliffs. – NJ: Prentice-Hall.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Bandura A. Theory of Socio learning / A. Bandura. – SP.b.: Eurasia, 2000. – 320 s.
2. Beck A. Kognityvnaya psychoterapyia rasstroystv lichnosti / A. Beck, A. Friman. – SP.b.: Piter, 2002. – 257 s.
3. Bondar C. Kompetentnist osobistosti integrovany component Navchalna dosyagnen uchniv // Biologiya himiya v shkoli. – 2003. – № 2. – S. 8-9.
4. Karachevsky A.B. Navchannya s kognitivno-povedinkovoi terapii in Evropith at Ukraïni // Visha Osvita Ukrainy. Dodatok 2 to number 3, Volume 5(30) – 2011 s.: Tematichnee vypoosk» Visha Osvita of Ukraine in konteksti integratsii to evropeyskogo osvithno prostroru» – S.197-205.
5. Mak Mallyn R. Praktykoom po kohnytyvnoy therapy / R. Mak Mallyn. – SP.b.: Rech, 2001. – 560 s.
6. Snyadanko I.I. Doslidzhennya zastosuvannya psihokorektsiynogo method «symvol-drama» when provedenni practicality take distsiplinis «Sotsialna psihiatryia» for studentiv spetsialnosti «Sotsialna robot»/ I.I. Snyadanko// Vishcha Osvita of Ukraine in konteksti integratsii to evropeyskogo osvithnoo expanse/for Ed. I. P. Manoha. – K.: «Gnosis», 2009. – Dodatok 4. – Volume 3(15) – S. 569-577.
7. Frolov Y.V. Kompetentnostnaya model' kak osnova ocenki kachestva podgotovki specialista// Vyschee obrazovanit segodnja. – 2004. – № 8. – S.34-41.
8. Holodnaja M.A. Psychology intelektu. Paradoksy issledovaniya. – SP.b.: Piter. – 2002. – 272 s.
9. Hutorskoy A.V. Klychevyie kompetencii kak component lichnostno-orientirovanoy paradigmy obrazovaniya // Uchenik v obcheobrazovatelnoy shkole. – M: IOSO RW. – 2002. – S.135-157.
10. Cheremis I. Novi vimogi to spetsialista: ponyattya kompetentnosti th kompetentsii // Vishcha Osvita Ukrainy. – 2006. – № 2. – S.84-88.
11. Ellis A. Ratsyonalno-emotsyonalnaya povedencheskaya therapya / A. Ellis, C. McLaren – Rv na D.: Phenix, 2008. – 160 s.
12. Rotter J. B., (1954). Social Learning and Clinical Psychology, Englewood Cliffs. – NJ: Prentice-Hall.

I.I. Sniadanko. Psychological conditions of polytechnic university students' preparation for future professional administrative activities. Psychological conditions of polytechnic university students' preparation for future professional administrative activities are reached by providing such a course which ensures step by step acquisition of theoretical knowledge, practical skills and skills required to form high level of personal self-efficiency in students as well as educational self-efficiency, educational professional self-efficiency, and, finally, self-efficiency in professional administrative activity. At the basis of this educational course lies the author's conception which is psychological preparation representing step by step students' acquiring of competences which are necessary for future professional administrative activity. The definition «competence» is considered as a sign of readiness to implement skills and abilities to certain activity. The self-efficiency level is the qualitative characteristics of competence development level. The cognitive behavioral approach has been inserted as a basis of understanding the competence structure, according to this approach the competence is an interplay of the following components: knowledge (cognitions, opinions and incentives), emotional assessment of the situation (emotional attitude, incentive) and behavior (action, abilities and skills). The reasonability of using the cognitive behavioral method has been grounded while working with students in the process of their psychological preparation for professional administrative activity. The content of lectures and practical lessons has been disclosed. The lectures are directed at students' acquirement of theoretical knowledge due to cognitive behavioral approach which displays the personal behavior, which will assist in improving the knowledge about him/herself, his/her abilities in educational, educational and professional, professional and administrative activities.

Key words: cognitive and behavioral approach, competence, polytechnic university, professional and administrative activity, educational course, lecture, practical lesson, psychological knowledge, psychological conditions, self-efficiency.

Отримано: 12.07.2014 р.